

Gaseta are de 2 ori: Joi si Duminica, Poza, candu concedu sptorale. — Pretulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/3 fl. v.a. Tien esteoren 12 fl. v. a. pe uno ano 2 1/2 galbini mon. saronaria.

Anua XXXVIII.

Se promitera la postele a. s. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru scris 6 cr. Tose's timbrala a 30 cr. de fiecare po-blicara.

Nr. 6.

Braslovu 4 Februaru 23 Ianuaru

1875.

Braslovu 3 Fauro 1875.

Obiectulu mai insemnatu, ce se discute asta-di in diurnalisticu maghiara, este discursulu baronului Paulu Seneyey, pronuntatu in siediun'ta dela 29 Ianuaru a camerei deputatilor Ungariei. Taver-niculu Seneyey, acestu astutu corifeu alu aristocratiei inalte din Ungaria, dupa inaugurarea siste-mului dualisticu in frunte cu Andrássy, a sciutu se observe cea mai stricta reserva in cursu de vr'o ciaci anu. In ver'a anului 1872 insee, Seneyey parasí bancele din camer'a magnatiloru si candidandu pentru unu mandatu de deputatu, intrá in camer'a deputatiloru, unde in scurtu tempu, si anume prin interventia ce a tienti'o la 7 Octobie 1872 cu ocaziunea dezbaterii asupra adresei de responsu la discursulu de tron, si-a inauguratu nou'a activitate. Acelu discursu alu baronului Seneyey ince-ri-ce pana asta-di nu s'a datu uitarii. Dinsulu a fostu acela, care pentru prim'a data, candu si-a redicatu vocea in mediullocu parintiilor patriei si in faci'a guvernului Lónyáisi, a intrásinita se califice starea lucrariloru in Ungari'a dupa adevera-ta' ei valore; elu a culesatu se spuna ungariloru cumca poporele de sub egemonia loro au totu dreptulu se fia nemuliatimio si se se revolve contra loro, pentru ca justitia, administratiunea publica si in genere totu guvernamentulu ungurescu se afla intr'o stare mai multu decatu „asiatic'a". Acestu adeveru, recunoscutu in faci'a terei si a lumii de catra unu barbatu de stato, cum e Seneyey, ustura inca si asta-di pe ungru.

De atunci si pana asta-di Seneyey n'a mai tientiut discursi momentose in parlamentu, cu tóte aceste insee numele lui s'a atentat la o inaltime, de unde inspira respectu si tóma partitiei, ce crede a fi monopolisatu pentru totu-de-on'a poterea su-prema a statulu ungurescu. Prin interventia dela 1872 Seneyey a datu sistemulu lui Andrássy o graba lovitur, éra prin conocat'a brosiura a lui Asbóth i-a nimicitu si ultimele conditii de inde-lungata existinta. Pentru aceea vedemu ca asta-di Seneyey nu se mai multimesce cu atacuri, ci pascesce pre faci'a cu programulu, pre bisece caruia vr'e se les in man'a sa frezelo guvernarii.

In discursulu seu dela 29 Ian. a. c. Seneyey sci'e se impare tóta lumea; elu promite ca va respectá impacatiunea dela 1867, ca va regulá destina-mentu bancei si a valotei, va face dreptate si va multi-mi pre tóte nationalitatile si confessioniile din statu; va pune capetu usurariei pericidose, va respectá cu santienia autonomi'a municipale, va portá grige pentru simplificare si ameliorarea administra-tiunii publice, va reduce numerulu multime de ofi-ciali de pre la ministerie, va reduce spesele ce se facu cu armat'a, va reduce numerulu deputatiloru in parlamentu, va sterge diurnalele deputatiloru si va prelungi periodulu unei sesiunii dietali dela 3 B la ani.

Foile maghiare incarca cu laude si gloriifica pre baronulu Seneyey pentru efectulu ce l'a avut discursulu seu. Ba unele, chiaru dintre cele gu-vernamentali, o spunu pre faci'a, cumca este dauna si peccatu, ca unu barbatu de statu, ca Seneyey, se-si consume poteriile in lupta sterile, fara ca se-si pota validatu planurile in interesulu statulu. Pana acum insee Seneyey n'are partita, decatu numai aris-tocratimesa inalta si clerulu ultramontan, insee partii'a si-o face usturu, indats ce va s'ajunge la

potere. — Satai de darurile si amagirile falsiloru li-berali, noi inca penemu mai multu pretiu pre con-servatoliulu Seneyey, decatu pre tóta cea'a libera-liloru mactati. Déca nu alt'a, dela dinsulu se va poté sperá celu pacicu stat'a, ca va pune capetu coruptiunii si tradarii, cari au fostu arm'a cea mai puternica a sistemulu in vigore.

Diariulu „Allg. Nordd. Zig." scrie, cumca con-sululu generalu germanu din Belgradu este chima-tatu la Berlinu, spre a da delucuri cu privire la infuintiele, de cari guvernulu serbu este accesabilu. Titulu „aginte diplomatica" ce se cere din partea Serbiei pentru agentii sei din strainatate, sta in legatura cu aspirantiile de independen-tia ale ei si nu e compatibilu cu poselionea Serbiei faci'a de suzeranitatea portii otomane. Se crede, ca German'a nu va mai tramite pre veni-toriu reprezentante la Belgradu, ci numai la Con-stantinopole.

Imperatorile Russiei a felicitatu pre principele Montenegro'sulu pentru bunavointia, de a se impacá pre cale pacinicu cu o guvernulu otomanu.

Braslovu 28/16 Ianuaru. Domnele Re-dactoru! Majoritatea populatiunii, masele poporu-lu din tier'a nostra, indats in miseria si calamitate materiale si spiritalu. Dési pre cata tempu altii se aventá si sbóra prin regiunile supreme ale po-liticeii inalte si pana candu unu altu collegu din Ungari'a ingrijesce prin spionii sei, ca si celu mai ageru politian, ca nu cumva se se face ceva fara vo'i'a d-sale si nu care cumva natiunea se fia tra-datu fara scires lor, pe atunci se mai vedemu si de partile cele mai prosaice ale activitatii ome-nesei, de lucruri, cari se intempla la nasulu nostru si fara a caroru luare in consideratiune nu po-temu face unu passu inainte. Da-ne voia cá se incepemu chiaru de aci, de pre la noi.

Tempulu ne-ar' fi ambiatu pana acilea forte printioru, ca-ci dupa o tómma lunga ce avuramu, de cateva seplemani a ninsu de vr'o-patra-ori, acum avutu cateva zile si geru dela 12 pana la 18 graduri Reaum., astá semenatariile de tómma ar' éraá bine si bietulu poporu nu ar' fi lipaitu de sperantia. Ce folosu insee, ca dupa trei ani rei, numai cu sperantia nu te satori. Cerealiile se tieniu cu atatu mai susu in pretiu, cu catu se facu paopisulu mai pacicu in vecin'a Romania si cu catu ram'a cea grea unguresca pusa pe cerealiile romane-seni, impedeá mai multu inportulu. Mai adu-gemu sectorele cele mari si pedecile, cari nu se facu cu pasportele. Freqventia, dintre aceste doue tieri este de di si de nópte, pe tóte pasurile si cararile; mi'i se ducu si mi'i se intorcu. Pana in-ainte cu vreo doi ani auctoritatile districteloru con-fisarie, precumtu este si Braslovuru, avea permis-iunea de a dá ómesiloru pasporle pe cate trei luni, in tier'a, si redea-i uniori sute de ómeni radiemanda partii' proletorilu cá se nu cadia, pana ce li se dau pasportele. Acésta facilitare a comu-nicatiunii inca s'a cassatu si s'au luat dispositiuni severe, cá tóte pasportele se ni se dá numai dela ministeriu, se intielege insee, ce pe temelulu certi-ficatelor, care se submitu de aici pentru fia-care individú. Acésta rigore de pasporle nu domineá nici in tempulu, candu tier'a statures sub legea mar-tiale austriaca; éra dupa aceea s'au facutu succes-

sive multime de inlesniri; prefectulu érá auctori-satu a dá pasportu pe trei luni; dela gubernulu din Sibiu se loá pe cate trei ani fara nici o difi-cultate si se plata taxa 1 fl. Acuma nici mini-steriulu nu má dá pe trei ani, ci pe unulu, tax'á insee a remsu totu 1 fl., fia si numai pe trei luni.

In 30 Ianuaru se facu in siediun'ta consiliu-lui reprezentativu locale unu interpelatiune, din care invetiámu, ca acumu nu se má dau nici maca-cu lista de drumu pe cate 48 de ore.

Acésta rigore manifestata asupra comunicati-unei si comericiulu sta forte reu in gur'a celoru, ca-rii -ti rodu urechile mereu cu libertatea loro con-stitutiionale. Causese ei se explica de ómeni in mo-duri diverse. Unii voru a sci, ca mesur'a este indreptata asupra plantiloru de Inodoromania; altii vedu in ea numai silintra' de a impedecé migrati-unea seculoru in Romania si impacinaea elementu-lui maghiaru aici in marele principatu alu Transil-vaniei. Scopulu de antau ar' fi unu fetu alu fan-tasiei orientale unguresci; scopulu alu doilea nu se va ajunge cu pasporle nici-odatu. Déca ce vreti voi se face acelea mi'i de diteri (juzalki, zsellérek), de curialisti si de alti secui adusi la sapa de lemnu f in Ungari'a nu vreo se se ducu cu viet'a odatu.

Aci acasa moru de tóme, si cum suntu rei la ma-nia, se omórá cá ferese selbatice. Uite D-ta, ca chiaru aci la noi, in sjvanulu Craciunulu nostru, unu secuiu despici capetu celui laltu; Domniea se-é-ra' in 17 Ianuaru totu seculu proletari omorira in mediullocu stratesi pe unu soldatu, totu secuiu, dela regimentulu II-lea; la trei zile dupa aceea unu altu secuiu proletariu decutu éraci pe unu sociu alu nu numai pentru patru crucei; altii luara de peptu chiaru pe capitanulu cetatii (functionariu politicu-nescu) si avu norocu, ca-lu scapara unii cetatienii din manile loro. Batai si versare de sange intre ei pre fia-care di. Selbataci'a proletariloru din ce-tate se manifesta si pe la comunele rurali. Omor-ulo celu cumplitu din Zerossi' si celu dela Her-mann s'a memoratu cu alta ocaziune. In septema-n'a trecutá se afara omoriti in padure dúca locuri saasi din vecinulu oppidu Codlea (Zaiden), carii in calitatea loro de jurati esiera, cá se zalogéca pe nisece prevaricanti. In Branu se desgroppá mai deunadu un'a femeia betrans si i se facu obducti-unea, de unde resultá, ca ar' fi fostu sugrumata de mani omenesci. Proposulu caditu pe alte doue femei, dintre cari un'a érá favorita' unu popu. Déca cine se mai inestre tóte orrorile din dilele nó-stre, de care pe locurile nóstre nu s'au má vedutu pana acilea.

Mai decorendu proletarii din Braslovuru adaru si unu altu ramu de industria. Pe langa ce comitta alte facturi, intra sér'a tardiu prin curtile, pe unde sci'a, ca suntu caruti' cari calcesc cu fundu de piele scumpu, le taia si le ducu p'acel incolo, cá se facu din ele cisme si calioni. Pana acumu s'au taiatu la vreo siese cetatenii si chiaru la capitanulu politici. Daun'a fia-caruia se computa pana la cate 50 fl. v. a.

De candu avemu calea ferata, s'a inmultitu si la noi cavalerii de industria sér'a pugnasii si vagabundii din tóte partile imperiulu. Cai mai multi se oprescu acilea din lips'a pasporiteloru. Politi'a Braslovuru cu tóte moletaba; dóta a scosu in an. tr. cateva sute de vagabundi; alii' a scóte pe unu strata si ei se intorcu pe alta. Cersitorii s'au

inmultitu asia de tare, in casu une-ori li se pare, ca voru se te scotia din casa. Unii au curatu fisionomi'a de talarhi. Mai vertosu sambet'a, candu plicca cu cetele la cerutu, ti se pare, ca ai fi pe stratele vre-unei cetati din resariu, unde $\frac{1}{2}$ juri de locuitori ceriseara, era Domine'se pe la bisericele romanesci abia poti strabate p'ntre multimes loru, ca in fomete ca mare din anii 1815-17. Ce ruzine si ce discutatia acesta pentru multu tributate bogatii ale Brasilovalui. Dera deca a-ti vedea la unu loc pe cerastori din secunime, mai aleu candu vinu cu bord'a la tergurile de tierra ale Brasilovalui, ca te iau fiori, si pare ca-ti este rustue chiara de tierra ta. Dera se nu credeti, ca toti aceia suntu orbi, schiopi, schilari, plini de rani spurcate, apucati de cea nevrotia (morbus curialis): diumelate din ei suntu prefacuti, speculanti betivi, furi, inielatori. Bine face ministeriulu, ca nu da pasporie la monstrii de omeni ca acestia, facu inese forte reu autorizatiile seculiesi, impreuna cu br. Orban si cu pop'a Molnar et. Comp. ca nu poria grigi nici de cerastori, nici de inielatori loru, ci ni-lia-se pe capula nostru, pare ca noi nu amu avé destai. Dera cine este si in acest'a tierra, ca se se ocupe cu regularea cerastoriei. Mai nimeni; ci totulu se marginescu la una specie de elemosina si de filantropia forte reu intieleasa.

Ingreunatu comerciantilor si totitoru industrialilor (fabricanti, profesionisti) caletoriile prin cerastori de pasporie, pentru ca se crecna numeralu cerastorilor, pana candu va poroi tierra intriga la ceraste. Au nu scoti voi, ca acest'a tierra pare nefericitia are in Orienta numele de bajocura „Tierra hrenului,” adica, unde celu mai mare comersu se face cu hreanu, pe care-l duce seculi cu carucele loru, ca se-lu vendia alatare cu ape minerali. Hreanu, ape minerali, scanduri; deca comersulu nostru cunoscutu in resariu.

Mare orbia si mai mare barbaria, care se pote asemena numai cu cea din tierile supuse turcilor. Cati forte multi, cerastori horde, mortaiuni si spurcatori pe tote stratele, lipsa de securitate personale indata ce a inersatu, despretuirea si spoliarea comersialui, justitia dupa nationalitate si religione.

Declaratiunea deput'rilor cehi.

In urma' invitarii, de a veni sa se ocupe locurile in senatulu imperialu din Vien'a, deputati cehi dederu urmatorea declaratiune, ce se celi precum notificaruna in n-urulu precedentu, in siediati' dela 20 Ianuaru s. c. a senatului imperialu:

„Inaltu presidiu!”

Prin invitarea dela 18 Decembre 1874 ne simtimu provocati a dá urmatorea declaratiune, pe cares ne rogamu s'o aduceti la cunoscuti'ni inaltie casmere.

„Insemnatulu mandatulu, ce l'am primitu dela poporulu nostru cu ocaziunea alegierulu din urma, ca se-i reprezentamu drepturile politice si convictionile sale faciu de senatulu imperialu, este mai presusu de orice dubietate. Alegerile repetite si toto-déun'a in acelas sensu escutate, ne îndreptalescu, a enuncii sensulu mandatulu nostru intr'unu modu necontestabilu. Si acestu sensu este, declaratiunea eminentei maioritati a poporatiunii din Boemi'a, a maioritati dupa numaru si contributivuna, cumca ea nu pote se recunosea valorea de dreptu a constitutiunii, ce se afla asta-di in vigore, nice competinti' senatulu imperialu, asa precum este elu compusu, asupr'a regatulu Boemi'i si a coronei lui.

Acesta declaratiune se basescu inainte de tote dreptulu istoricu ala natiunii politice din Boemi'a, pe capitalatiunea electorala a lui Ferdinandu I, facuta pentru sine si successorii sei, pe numero juramine de inacordare, pe actle solemne de statu, precum este sanctiunea pragmatica si diplom'a dela 12 Aug. 1791 a lui Leopold II, prin care s'au confirmatu referentiile de dreptu intre natiunea boema si intru dinastia. Acestu dreptu bi-

lateralu nu se pote striforma prin o octroare unilateralu si pentru aceea este necesaru, ca celi care striformare a dreptulu de statu boemu se-si dá consensimentulura lui si reprezentanti' dep'lini îndreptati' ai natiunii boema. Acesta declaratiune a maioritati' Boemie' se basescu mai departe pe diplom'a din Octobre a Majestatii Sale Domnitorulu, prin care se garantea respectarea dreptulu istoricu si a autonomiei tierelor anstrice. Si pretensiunile natiunii boema, cu privire la respectarea dreptulu sui istoricu si a autonomiei sale, se utescu în punctele essentiale cu principiile Diplomei din Octobre.

Natiunea boema nu pote renuncea la speranti'a, cumca Majestatea Sa -si va implini solemna'sa promisiunea, va respecta si trece nestirbatu asupr'a successorilor sei dreptulu de statu ala Boemie', pe care a juratu antecessorele sui Ferdinandu V, care se afla inca in vietia. Si rescriptulu de vint' ane dela 12 Septembrie 1871 intrasecse pre natiunea boema si mai multu in speranti'a si credinti'a sa, cumca Majestatea Sa nu-si va dá niciodata consensimentulura la nimicirea dreptulu de statu ala Boemie'.

La provocarea Majestatii Sale diet'a regatulu Boemi'a si-a facutu propunerile sale, prin care di-nu'a a recomandat o organizatiune durabile si armonica a monarchiei pe basa impacionii cu cor'on'a si cu celelalte popore ale monarchiei: nice propunerii, cari nu punu mai mare pondu pe autonomii tieriloru siguratice, decatu pe unitate necesaria a intregi monarchie.

Si natiunea boema astepta inca si asta-di pertractarea ulterioara si delibetarea feritica a propunerilor sale.

Prin recunoscerea poteri legislative a senatulu imperialu actualu asupr'a drepturiloru constitutionali si de statu ala regatulu Boemi'a, ne amu espune obiectiunii, ce cu dreptu veniu si s'ar' pote face, cumca renunciamu la dreptulu tierel' nostre si curmamu insi-ne negociatiunile insepate intre natiune si Domnitorulu ei legitimu. Natiunea boema nu se va invoi nici-odata, ca decidera asupr'a dreptulu ei de se face pe asi'a numi'a cele „constituionale.”

Nici-odata si nicalura natiunea boema n'a renunțati la drepturile sale istorice de autonomia, la cari inse ar' renuncia atunci, candu decidera asupr'a drepturiloru sale ar' conced-e maioritati' reprezentatiunii altore tieri, adica acelei maioritati, carea nice nu reprezenta monarchia intr'aga. Natiunea boema prin representanti' sei a protestatu inca dint'oru insepate contra unei asemeni poteri constitutive a senatulu imperialu ca privire la tierra si cor'on'a Boemie'. Fia-care actiune constitutionalu se pote escuta numai pe basa unei constitutiuni, ce are valere de dreptu, inse, cumca constitutiunea din Februaru este mai multu o nimicire, decatu o escutare a nestramutabili diplom'e din Octobe, acest'a nu credemu se mai aba necesitate de o documentare speciale...

Contienele modificari constitutionalu, ce s'au escutate sub presiunea unei partide, suntu o necurmatice violare a constitutiunii, insepata de acea partida cu scopulu preduptu, d'a ascuru domni'i elementulu germanu asupr'a elementulu slavu. In urma' acest'a si in lips'a unei constitutiunii corecte si valabile, este absolutu o nepotitica, ca pretensiunile de dreptu ale regatulu Boemi'i se se deaba si delibere prin maioritatis senatulu imperialu, chiar si candu acest'a ar' fi intru adveru forulu competentu in acest'a privint'a.

Natiunea boema protestesca cu statu mai vertosu contra poteri legislative a senatulu imperialu actualu, fiindu ca elu e compusu pe basa unei legi electoralu, carea desconsidera in acesa-si mesura dreptulu istoricu, egalea îndreptari'e a civiloru statulu, precum si cerintele temporelu, relative la largirea possibile a dreptulu electoralu, si care nu este alta-ce, decatu o reproducțiune a vechieloru institutiuni de caste, spre a maiorisa cu orice pretu pe slavi.

Propozitiunea eminentei maioritati a natiunii boema se vede necesitica, a protestu contra poteri legislative a senatulu imperialu actualu asupr'a dreptulu constitutionalu si de statu ala regatulu Boemi'a, pe atunci representati' acestei maioritatis nu puta, ca prin intrarea loru in senatulu imperialu si prin participarea la discussiunile lui, se spriginisca unu sistemu, care a nimicia autonomii tierelor si drepturiloru poporulu, acest'a base a adeverate libertati, si care s'a doveditu de necapace, de a ascuru imperiulu in intrulu se de liniseca si bunastarea necesaria, prin îndreptariune egale a toturoru civiloru sei, era in afara a-i conservat poterea, autoritatea si capacitatea de apearare. Noi nu putem se spriginimu unu sistemu, care a admisu popularitatu poporatiunii si a rulnatu vitiu'ri' statulei; unu sistemu, care este combatutu de maioritatis poporulu Austria, si care fora indoiu'a ar' cadé sub verdictulu condemnatoriu ala acestei maioritatis a poporulu, deca ele ar' fi chiamate a-si dá votulu pe basa unei legi electoralu intru adveru liberu si drepta pentru tote nationalitati' si classelu poporulu...

Din aceste motive de dreptu, politice si nacional-economice... suntemu obligati a refusa participarea nostra la senatulu imperialu actualu si a declarä, cumca noi si pre venitoru, ca si pana acum nu recunoscemu de competente si obligatori' pentru noi mai vertosu acele concluse ale sale, cari se referescu la drepturile constitutionalu si de statu ale regatulu Boemie'.

Praga, in 7 Ianuaru 1875.

Dr. Fr. Lad. Rieger, principelu George Lobkovic, contele Fredericu Carolu Kinsky, V. Haussmann, Facek, Dr. Sratek, principelu Carolu Schwarzenberg, Dr. W. Gröbwal, O. Zeithammer, contelu Ioanu Harrach, Dr. K. L. Klaudy, Dr. Prachensky, Dr. Stanislu Neumann, Dr. Ad. Scopce, Fr. V. Jezek-bek, Dr. Havelce, Iosifu Trojan, Dr. Fr. Skrešivsky, Aloisiu Olivu, Dr. Tak, Dr. Fr. Kalert, P. Platzer, V. Zelezy, Dr. Brauner, Iosifu Klimes, Dr. Lambertu Hessler, Kleissl, Dr. Carolu Roth.

Ciula in 15 Ianuaru 1875.

Dle Redactoru! Deca cumva n'ai primitu dela cinea escritiari' mai detaiate despre celea petrecute in adunarea municipala a comitului Cosigneci, tienta la 21 si 22 Decembre 1874, st. n. atunci te rogu, se dai locu acestoru stre in prebitulu Dialu diarianu.

Romani din representanti' acestei municipalitati si de asta-data, ca de multe ori, adusera pe tapetulu unele chestiuni de mare interesu pentru minoritatea romana a reprezentanti'e, ba chiaru si de interesu publicu. Din cele urmat'orie veti ada adeverulu acestei asertiuni.

Dupa ce se facura raporturile usitate, anume ale vice-comitulu despre starea administratiunii publice, despre miscamentulu poporatiunii, instructiunea si moralitatis publicu, iea cuvintulu D-lu protopopu Gavrilu Popu si din incidentalu, ca vice-comitulu declara poporulu de neapta de a se guvernare pe sine, din cauza ca se intempla multe transgresiuni pabile in sinulu seu, reflectea la cele afirmate de vice-comite cam urmat'orie:

„La observarea d-lui vice-comite, cumca poporulu este neaptu pentru guvernamentu propriu, reflecta, ca aceste suntu aparitiuni de compatiutu, inse detorinti' administratiunii publice este, de a face pe poporu capace de a se guvernare pe sine si de a-lu abate dela comittere fapteloru penale, si acest'a se pote escoperä prin cultu'r' poporulu. Statulu nostru a introdusu multe institutiuni impurmatate dela poporele culte, inse pentru cultu'r' poporulu puca grige se pora, ca acell'a apoi se se pote accomoda noueloru institutiuni. De si de esempla in o comuna este numai o confessiune si cerendu aceea pentru scotia ajutoria materialu dela comuna, adica dela proprii sei correligionari, cei

